

MARIA PETTERSSON

ANNA KONTULA

LEIPÄÄ JA RUUSUJA

Atena

Kummilapsilleni Kilianille ja Joonatanille.
Tulevaisuus on teidän käsissänne.

© Maria Pettersson ja Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava 2025

Kuvaliitteen kuvat: Anna Kontulan ja Arja Kangaspunnan
kotialbumeista ellei toisin mainita.

Tekstin- ja tiedonlouhinta kielletty.

ISBN 978-951-1-47671-9

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2025

SISÄLLYS

Esipuhe	7
Punainen lapsi	11
Kuoleekohan tuo Anna nuorena, kun sen on niin kiire elää ...	62
Paratiisi	117
Kapitalisteja ei kannata ampua	126
Voikukka	140
Kuka helvetti menee johonkin teltaan asumaan?	166
Omapäinen valtuutettu	174
Sana sanaa vastaan	191
Marxin naama ei vetoa äänestäjiin	202
Rakastajat ja pillupoliisit	211
Susta tulee kansanedustaja etkä sää osaa yhtään pukeutua ...	235
Sohvalle muuttaa tuntematon afganistanilainen	255
Kontulan ismit	263
Mahdotonta puhetta	296
Hömötiäisistä ja maailmanlopusta	312
Oppositiossa on mukavaa, koska siellä saa kritisoida	335
Oletamme, että armeija ei ammu meitä	345
Perusoikeuksia rajoittamassa	373
Julkinen nainen	384
Diagnoosi: porilaisuus	408
Provosoinnin kuningatar	421
Anna, lopussa	446
Jälkisanat	457
Kiitokset	461
Anna Kontulan kirjat	462
Viitteet	463

ESIPUHE

Anna Kontula pyysi minua kirjoittamaan elämäkertansa. Ajattelin, että mikäli hän suostuisi puhumaan elämästään rehellisesti, kirjasta tulisi ainutlaatuinen. Kirja, jollaista ei elävästä politiikosta ole koskaan vielä kirjoitettu.

Anna totesi kaikille sukulaisilleen ja ystävilleen, että toivoo näiden puhuvan kirjaa varten tehdyissä haastatteluissa vapaasti. Kaikkein vapaimmin puhui hän itse. Olen saanut vapaat kädet kirjoittaa mistä ja miten parhaaksi näen, eikä Anna esimerkiksi ole yrittänyt sensuroida kohtia, joissa hän näyttäytyy epäedullisessa valossa. Olen siitä hyvin kiitollinen, sillä muuten tätä kirjaa ei olisi kannattanut kirjoittaa.

Toiseen ihmiseen sukeltaminen on hirveän intiimiä. Takana on kaksi vuotta haastatteluja, yhteisiä matkoja, sukulaisten ja tuttavien kohtaamista, päiväkirjojen ja lapsuuden tekstien lukemista. Kiersimme vaalikenttiä jäätävässä rännässä, kyhjötin Annan huoneessa Eduskuntatalon sohvalla torkkupeiton alla, paistattelimme päivää mökin kuistilla, ulkoilutimme koiraa valkeakoskelaisessa metsässä, uimme loppukesän lämmittämässä järvessä ja puhuimme, puhuimme, puhuimme. Joskus keskustelut tai tekstit olivat niin intiimejä tai vaikeita, että teki mieli kääntää katse pois. En kääntänyt, ja siksi tämä kirja kertoo myös Anna Kontulan sellaisista puolistista, joista poliitikkoelämäkerrat eivät usein kerro. Lukija tietenkin päättää itse, haluaako katsoa päin.

Teini-ikäisenä Anna Kontula suri sitä, ettei maailmassa ollut enää yhtään tabua rikottavaksi. Hän olisi mielellään herättänyt pahennusta, mutta kaikki oli jo tehty. Tämän kirjan vastaanotto kertonee, onko Suomessa kuitenkin vielä jäljellä jokunen tabu.

Jotkin Anna Kontulan näkemykset herättävät epäilemättä lukijassa halun väittää vastaan. Tämän kirjan idea ei ole väitellä Anna Kontulan kanssa vaan antaa mahdollisimman todenmukainen kuvaus hänen ajattelustaan. Väittelystä kiinnostuneille on runsaasti materiaalia ja mahdollisuuksia sosiaalisessa mediassa.

Vuonna 2019 Anna arveli haastattelussa, että hänen elämäkertansa tuskin koskaan ilmestyy, kustantajia kun kiinnostavat vain miespoliitikot.¹ Onneksi tilanne on sittemmin parantunut.

”We want bread and roses, too!”

”Bread for all, and roses, too!”

Leipää ja ruusuja on vanha sosialistisuffragettien iskulause. Se juontaa juurensa ilmeisesti 1910-luvun Chicagoon, jossa lakkoilevat työläisnaiset halusivat paremmat työolot, suuremman palkan sekä äänioikeuden.

Naiset vaativat ravintoa sekä ruumiille että sielulle. Kaikkien tulee saada syödäkseen, mutta ihminen tarvitsee myös hengenravintoa. Leipä symboloi, tietenkin, materialistista oikeudenmukaisuutta, ja ruusut puolestaan sitä, että sivistys, koulutus, henkinen kasvu ja kehityminen kuuluvat kaikille. Kaikki ne ovat ihmisen perustarpeita.

James Oppenheim teki aiheesta runon, josta tuli heti kuuluisa ja joka on sävelletty monta kertaa.

Leivän ja ruusun symboliikka on toki vanhempaa perua. Yksi mainittu lähde on antiikin ajan lääkäri Galenos, jonka väitetään sanelleen suunnilleen näin: Jos sinulla on kaksi leipää, myy toinen ja osta

ruusuja – sillä leipä on ravintoa ruumiille, mutta ruusut ravitsevat henkeä.

Myös useampi kristillinen pyhimys on liitetty leipään ja ruusuihin. Heistä ehkä tunnetuin on 1200-luvulla elänyt Elisabet Pyhä, alkujaan unkarilainen prinsessa Erzsébet. Legendan mukaan hän vaikuttui Franciscus Assisilaisesta ja alkoi jakaa kruunun omaisuutta köyhille. Muu hovi ei tätä hyväksynyt. Eräänä iltana prinsessa oli jälleen hipsimässä salaa ulos kori täynnä leipää. Hän jäi kiinni ja aviomies vaati häntä näyttämään, mitä korissa oli. Leipääkö, vai oliko vaimo ryöväntyt valtion kirstusta aarteita aikeinaan lahjoittaa ne köyhille? Kun Erzsébet sitten miehen käskystä poisti korin päältä leipää peittävän liinan, Jumala oli muuttanut leivän ruusuiksi.

Kontula on sosiaaliksytmyksiin ja työhön erikoistunut poliitikko ja tutkija. Hän on myös kristitty kommunisti.

Viime vuosisadan leipää ja ruusuja vaatineet sosialistisuffragetit vaikuttuivat samojen yhteiskuntafilosofien teoksista kuin Kontula yli sata vuotta myöhemmin. Sekä ruusuihmeestä tunnettu Elisabet Pyhä että Anna Kontula ovat ammentaneet kristillisyyteensä Franciscus Assisilaisen ajattelusta. 1200-luvun unkarilaista pyhimystä, 1900-luvun yhdysvaltalaisia sosialisteja ja 2020-luvun suomalaista kansanedustajaa yhdistävät esikuvat sekä vaatimus leivästä ja ruusuista.

Leipää ja ruusuja kuvaa myös Anna Kontulan elämää. Koko aikuisikänsä hän on halunnut tarjota molempia ensin perheelleen, sitten kotikaupunkinsa asukkaille ja lopulta kaikille Suomessa ja vähän maailmassakin. Moni Kontulan sukulainen on käynyt samaa kamppailua jo ennen hänen syntymäänsä. Annalla itsellään on joskus ollut tiukkaa leivästä, mutta aina syli täynnä ruusuja.

Helsingissä 8.6.2025

Maria Pettersson

PUNAINEN LAPSI

Isoäiti liekutti lasta levolle verisin värssyin.

*Porvari, porvari, orjien sorvari, kommunistia pelkää, niin kuin se olisi se myrkkynen käärme, matelee pitkin selkää. Eikä se auta, ei jumalauta, kun kostomme hetki koittaa.*²

Lapsi oli Anna Kontula. Hän syntyi vuonna 1977 Porissa satakuntalaiseen, tulipunaiseen sukuun. Eduskunnan punaisin kansanedustaja on vanhempiinsa ja isovanhempiinsa verrattuna varsin vaaleanpunainen.

Istun bussissa matkalla Valkeakoskelle. Tarkoitus on haastatella Anna Kontulaa, yöpyä hänen pikkuisella mökkisaarellaan ja tavata tuo tulipunainen suku. Mitä oikein olen tekemässä? Inhoan busseja, vieraiden ihmisten tapaamista ja erityisesti heidän kanssaan yöpymistä pienissä mökeissä.

Toisaalta Kontulan sukulaiset kuulostavat poikkeuksellisen kiehtovilta: yhdeksänkymppinen rautarouva, uskoon tullut rasisti, huumoriin erikoistunut filosofian tohtori, taistolainen ortodoksipuu-tarhuri. Uteliaisuuteni voittaa aina mukavuudenhaluni, niin nytkin. Onnekkaisesti myös Kontulan kuolleet sukulaiset ovat kiinnostavia. Aloitamme heistä.

Isänsä puolelta Anna Kontula polveutuu demarisuvusta. Anna suh-
tautuu isän sukuhaaraan hieman kylmäkiskoisesti. Demarit eivät
kuulemma kiinnosta häntä.

Isoisoisä Manu Kontula oli kuitenkin kiinnostava mies. Vuonna
1873 Luumäellä³ syntynyt Manu työskenteli paperityömiehenä Voik-
kaan paperitehtaalla, joka oli tuohon aikaan Suomen suurin. Tehdas on
kuuluisa lakosta, johon Manu Kontulakin todennäköisesti osallistui.⁴

Paperinlajittelusalissa työskenteli 1900-luvun alussa ”Voikkaan
enkeleitä” eli naisia ja teini-ikäisiä tyttöjä. He valittivat, että saksala-
lainen salimestari Eugen Schmitz kähmi heitä jatkuvasti, yritti suu-
della, kouri ja nosteli hameita, lopulta myös raiskasi.

Vuonna 1904 naiset menivät lakkoon. He vastustivat pienenty-
neitä palkkoja, kurjia työoloja, pitkiä päiviä ja seksuaalista ahdiste-
lua. *Voikkaan pillulakoiksi* kutsuttuihin protesteihin yhtyivät lopulta
myös miehet. Lakkoilijat eivät varsinaisesti voittaneet, mutta lakot
olivat silti merkittäviä. Kyseessä oli kenties ensimmäinen kerta, kun
miehet ja naiset nousivat yhtenä rintamana lakkoilemaan seksuaa-
lista ahdistelua vastaan.⁵

Anna puhui isoisoisästään eduskunnan täysistunnossa huhti-
kuussa 2024. Tuolloin käsiteltiin hallituksen esitystä, jolla rajoitet-
taisiin poliittisia lakkoja. Anna vastusti esitystä ja aloitti puheen-
vuoronsa kertomalla Manu Kontulan osuudesta Voikkaan lakossa.
Hän sai nuhteet puhetta johtaneelta eduskunnan varapuhemieheltä,
demarien Tarja Filatovilta. Sana ”pillu” ei kuulemma ollut sopivaa
kielenkäyttöä täysistunnossa.⁶ Nuhteet olivat tietenkin älyttömät,
sillä historiallinen nimi ei loukannut ketään. Toisaalta olen varma,
että Anna olisi voinut esittää asiansa toisin sanankääntein. Hänestä
vain oli hauskaa sanoa täysistuntosalissa *pillu*.

Manu Kontula menetti työpaikkansa, mahdollisesti lakkoihin osal-
listumisen takia, ja lähti Yhdysvaltoihin kaivosmieheksi. Hän palasi
jo vuoden kuluttua ja työskenteli muun muassa elintarviketarkas-

tajana, mutta sai potkut levitettyään demareiden vaalijulisteita. Samalla hän menetti asuntonsa ja kahdeksanhenkinen perhe jäi kodittomaksi.⁷

Manu pääsi työväentalon vahtimestariksi, jatkoi demarien aktiivina, johti Kuusankosken kunnanvaltuustoa ja pääsi lopulta varasijalta kansanedustajaksi. Anna epäilee, että isoisoisä on ollut jonkin sortin salainen luokkapetturi, koska tämä selvisi sisällissodasta melko vähällä. Hänen tasoisilleen lakonlietsojille tuppasi käymään huonommin.

Manu ja Ida Kontulan (os. Ilomäki) poika, Annan isoisä Arvi Kontula kouluttautui muun muassa sosionomiksi, istui Porin kaupunginvaltuustossa ja julkaisi lukuisia kirjoja.⁸ Annan mukaan hän oli myös agitaattori, joka pahoinpideltiin useita kertoja hänen levittäessään sosiaalidemokratian sanomaa.⁹

Isoisä Arvi kuoli ennen Annan syntymää, vuonna 1963. Isoäiti Edla (Ella) Kontulan (os. Malinen) Anna sen sijaan muistaa tavanneensa muutamia kertoja lapsuudessa. Lapsen näkökulmasta hän oli vanha, harmaatukkainen nainen. Aikuisena Anna kävi lastensa kanssa tapaamassa dementoitunutta Ellaa sairaalassa. Tämä luuli Annaa ex-miniäkseen, Annan äidiksi Arjaksi, mutta oli hyvin ilahnutun pienten lasten vierailusta.

Isän suku on jäänyt Annalle etäiseksi. Äidin puolen suku sen sijaan on äärettömän läheinen ja tärkeä. Suvun naiset ovat muodostaneet klaanin, jonka tiiviys hakee vertaistaan. Anna, isoäiti Asta Turpeinen (os. Johansson), äiti Arja Kangaspunta (os. Turpeinen) ja siskot Maria Laakso ja Tanja Laakso muodostavat suvun tiukan ytimen. Puolisoita tulee ja menee, mutta naiset pitävät yhtä.

Asta on Annan elämässä merkittävä hahmo. Näin 12-vuotias Anna kuvaili isoäitiään ja tämän miesystävää Kelpoa päiväkirjassaan vuonna 1989.

Asta-mummu ja Kelpo kävi. Pistän nyt tähän kohtaan kuvauksen kummastakin, jos ei muuten niin opetellakseni kuvaamaan henkilöitä. Mummu on pituudeltaan noin 160 cm, vähän alle. Sillä on mustat hiukset ja se on aika hoikka, vaikka se itse sanookin aina olevansa ylilihava. Mummu ei aina ole kovin kohtelias. Kun se tulee meille, se voi hyvinkin töksäyttää ensimmäisenä, että isin pitäisi hiekoittaa rappuset. Kun se on meillä, se siivoaa koko ajan. Tavallaan se on hyväkin, meillä kun on aina niin sotkuista, mutta sen jälkeen kun mummu on siivonnut ei enää mistään löydy mitään. Mutta muuten mummu on hirmu kiva. Kelpo, mummun ystävä, on paksu, pääläeltä kalju, metsästystä ja kalastusta innokkaasti harrastava henkilö.

93-vuotiaan Astan tukka on nykyään valkoinen, mutta hän on edelleen hoikka ja varsin vetreä. Hän asuu Nokialla senioriasunnossa sulhasensa Timon kanssa. Vierailemme hänen luonaan Annan ja Roosa-koiran kanssa maaliskuisena lauantaina.

Ennen pöytään istumista Anna ja Asta käyvät kipakan keskustelun siitä, kuinka suuren palan tuliaispullasta Roosa-koira saa. Astan mielestä sallitun palan koko on naurettavan pieni. Hän on tottunut hemmottelemaan Annaa, tämän lapsia ja nyt myös Roosaa.

Astan muisti on alkanut reistailla, mutta suuren persoonan ja huoneen täyttävän karisman voi yhä aistia. Vanhat asiat ovat tuoreina mielessä, ja hän kertoo niistä velmusti ja vaikuttavasti.

Astan mummu eli Annan isoisomummu Emma oli teurastaja. Hänelle maistui kuppi. Kun Emma kävi talossa teurastamassa sian tai lehmän, sen kunniaksi tarjottiin yleensä kookas lahtiryppy. Päivän mittaan niistä kertyi melkoinen määrä alkoholia, ja Emma palasi usein teurastusreissulta kotiin hyvässä hutikassa. Pojantytär Asta oli joskus työmatkoilla mukana suolenkääntäjänä. Eläimen suolet piti tyhjentää, kääntää ja puhdistaa, jotta ne kelpasivat makkarantekoon.

Myös Astan isä Kalle Johansson oli sivutoiminen teurastaja. Jatkosodan aikana monessa talossa pidettiin ”pimeitä eläimiä”, joista ei kerrottu viranomaisille. Ruokapulasta kärsivässä Suomessa elintarvikkeita säännösteltiin, ja omat kotieläimet saattoivat vaikuttaa siihen, kuinka paljon perheelle jaettiin ostokortteja. Kalle kiersi teuras-

tamassa pimeitä eläimiä salaa. Palkaksi hän sai lihaa, joten perhe söi melko hyvin myös sodan aikana.

Astan äiti kuoli, kun tämä oli pikkutyttö. Isä meni naimisiin Liisimaisen naisen kanssa. Perhe asui Porin tiilitehtaalla, sillä isä ja Liisi työskentelivät tehtaassa. Sota syttyi, kun Asta oli 8-vuotias. Ilmahälytyksen soidessa piti juosta äkkiä suojaan, koska tehdas oli todennäköinen kohde pommitukselle. Talvella kovassa pakkasessa Asta nappasi mukaan valmiiksi pakatun pienen laukun, kietaisi päälleen lakanan ja lähti juoksemaan. Lakanan alle saattoi piiloutua lentokoneilta, sillä se ei erottunut lumihangesta. Ei Astan pommisuoja häävi ollut, pikemminkin naapurin kaivama kuoppa, jonne hän syöksi kököttämään naapurin perheen kanssa. He istuivat korkit suussa ja odottivat hälytyksen loppumista. Korkki piti suun auki niin, että jos lähelle putoaisi pommi, ilmanpaine ei puhkoisi tärykalvoja.

Pieni Asta kammosi pimeää, ja kun isä ja Liisi olivat poissa, hän ulisi yöt pelkoitkua. Seinänaapurit saivat tarpeekseen ja vaativat lasta häipymään. Isä ja Liisi eivät välittäneet pitää edellisen avioliiton lasta helmoissaan ja antoivat hänet pois.

Astan otti kasvatettavakseen Anna-täti, jolla ei ollut omia lapsia. Hän ja hänen miehensä Taisto Forsman olivat kovia kommunisteja. Astan muistikuvien mukaan Anna oli pidätetty jo ennen sodan alkua, mutta syytä hän ei tiedä.

Anna Kontulan suvussa kulkee seuraava tarina. Se on ainakin osittain varmistettavissa historiallisista asiakirjoista, vaikka se hurjalta kuulostaakin.

Sodan aikana Taisto ja naapurin mies Pauli Aalto karkasivat armeijasta ja piileskelivät saunan valseinän takana. Anna-täti piti heidät ruuassa, mikä ei sota-aikana ollut mitätön tehtävä. Asta muistaa raskaana olleen Anna-tädin valitelleen, että hänen pitää yksin hoitaa pellot ja elukat, vaikka kotona olisi kaksi raavasta miestä.

Eräänä päivänä käry kävi. Joku oli aavistanut tai nähnyt miehet ja raportoinut näistä sotilaspoliisille. Pieni Asta ja naapurin flikka Raili näkivät, kuinka pihaan ajoi kaksi kuorma-autoa ja niistä alkoi pur-

kautua sotilaita. Tytöt ryntäsivät piiloon pellolle ja maastoutuivat ojaan seuraamaan tilannetta.

Pian saunan suunnalta alkoi kuulua mekastusta. Tytöt näkivät, kuinka mies juoksi sieltä pellolle, mutta he eivät erottaneet, oliko kyseessä Taisto vai Pauli. Juoksija ammuttiin peltoon. Myöhemmin kävi ilmi, että se oli Taisto. Anna-täti yritti estellä, mutta sotapoliisi tuuppasi hänet sivuun niin, että jalka vääntyi käyttökelvottomaksi ja raskaus meni kesken. Hänet pidätettiin ja vietiin pois.

Anna-täti pidettiin vangittuna monta viikkona. Asta sai viedä hänelle ruokaa poliisilaitokselle.

Myös Astan isä Kalle oli vankilassa sodan aikaan, koska kieltäytyi aseista. Hänet haettiin peltotöistä ja pantiin vankilaan. Siellä kymmenvuotias Asta ei saanut vierailla. Isä pakotettiin lopulta rintamalle, mutta hän palellutti molemmat jalkansa ja joutui tai pääsi pitkälle sairauslomalle.

Koulussa Astalle ei annettu ruokaa, koska isä oli maanpetturi. Keittiön täti sääli nälkäistä tytönruipeloa. Hän kävi melkein päivittäin hakemassa Astan keittiöön kuorimaan perunoita. Opettajalle hän väitti, että Asta oli koulun nopein ja tarkin perunankuorija, eivätkä muut sen takia kelvanneet. Todellisuudessa hän halusi antaa nälkiintyneelle Astalle mahdollisuuden syödä perunankuoria.

80 vuotta myöhemmin keittiön pöydän ääressä istuessamme Astaa itkettää yhä. ”On se kumma, kun on vieraiden ihmisten pitänyt minua hoitaa.”

Nuori Asta kävi sota-aikaan salaisissa työväenliikkeen kokouksissa. Kommunismi oli kielletty ja ikkunat peitettiin, jotta valo ei antaisi kokoustajia ilmi. Asta tosin kävi paikalla lähinnä kokousta seuranneiden tanssien takia. Tanssikenkiä piti säästää, joten paikalle hipsittiin paljasjaloin ja kengät puettiin vasta perillä. Kokous ja sen kiihkomieliset puhujat kiinnostivat Astaa vähemmän kuin tanssi, mutta työväenluokan asia ja herraviha tarttuivat häneen tiukasti.

Kahvipöydässä Anna kysyy isoäidiltään, onko Asta kommunisti vai sosialisti. Asta tuuskahtaa, ettei hän tiedä semmoisesta mitään.

Hänen kotonaan oltiin työväenluokan asialla, ismeistä hän viis veisaa. Herravihan syvyyden voi kuitenkin päätellä siitä, mitä hän myöhemmin veisasi lapsenlapselleen Annalle – tuutulauluja, joissa työläinen ottaa porvarin hengiltä.

Asta kuvailee äitipuoltaan hävyttömäksi. Kun Liisi ja Astan isä erosivat, isä lähti Nakkilaan uuden kumppanin luo ja jätti Astan äiti-puolelleen. Hirveän riidan päätteeksi teini-ikäinen Asta häipyi. Hän ei tiennyt minne mennä, joten hän nukkui ensimmäisen yön kellarissa matonkuteiden päällä.

Seuraavana aamuna poikaystävä Aimo Turpeisen äiti Ella tuli hakemaan hänet kellarista. ”Sää tule ny meille”, tuleva anoppi sanoi. Asta meni kotiin, keräsi täydessä hiljaisuudessa vaatteensa ja lähti kotoaan iäksi. Nuoret avioituivat, kun Asta oli kahdenkymmenen yhden. Se oli tuolloin täysi-ikäisyyden raja.

Asta muutti vastaviihtyn miehensä kanssa hellahuoneeseen. Hellahuoneet olivat pieniä, usein 15–25 neliömetrin yksioita, joiden nurkassa olevalla kakluunilla hoidettiin sekä lämmitys että ruuanlaitto. Huoneessa saattoi asua kokonainen suurperhe, ja joskus yksi nurkka annettiin vielä alivuokralaiselle. Asta kantoi veden kaivosta ja puut vielä pidemmältä. Mies opiskeli Turussa rakennusmestariksi ja kävi kotona kahden viikon välein. Puhelinta ei ollut.

Asta ja Aimo avioituivat vuonna 1953. Heidän puolitoistakiloinen lapsensa syntyi vuonna 1955. Lääkäri katseli ruipeloja ja totesi, että jos se kymmenen päivää elää, niin kyllä se sitten henkiin jää. Vauva eli, ja sai nimekseen Arja.

Synnytyksen jälkeen Asta sai korkean kuumeen. Anna-täti tuli auttelemaan, kun Asta oli niin väsynyt ja sairas että halusi heittää mukulansa seinään.

Asta teki kolmea työtä. Aamulla hän kävi keittämässä kahvia tiili-tehtaan työläisille. Päivät hän työskenteli käsilaukkuliikkeessä, jossa valmisti laukkuja muovista, mutta pääsi kerran tekemään yhden myös krokotiilinnahasta. Öisin Arjan nukkuessa hän neuloi hartia-huiveja, joista sai vähän lisätuloja.

Vuonna 1957 Aimo valmistui rakennusmestariksi ja Arja täytti kaksi. Sitten Aimo kuoli. Sitten Arjakin melkein kuoli.

Arja sairasteli paljon. Isä-Aimon kuolinsyö oli todennäköisesti tuberkuloosiin liittyvä verensyöksy, jossa hengitysteihin vuotaa valtavat määrät verta. 1900-luvun alussa tuberkuloosi oli Suomessa yleisimpiä nuorten ihmisten kuolinsyitä, ja vielä 1930-luvulla siihen kuoli vuosittain 10 000 suomalaista. Keuhkotuberkuloosi tarttuu ilman kautta, ja ahtaissa oloissa asuvat tartuttivat sitä toisiinsa niin, että joskus kokonaiset perheet kuolivat ”keuhkotautiin”. Astan syntymän aikoihin tautiin kuoli keskimäärin yksi suomalainen joka tunti.¹⁰ Oireita ovat muun muassa paha ja pitkään jatkuva verinen yskä, kuumeilu, hengenahdistus ja laihtuminen.¹¹

Lapsia alettiin rokottaa tuberkuloosia vastaan 1940-luvulla ja hinkuyskää vastaan 1950-luvulla, mutta Arja kärsi jommastakummasta tai jostakin muusta vakavasta keuhkotaudista. Oli selvää, että hän ei selviäisi porilaisessa hellahuoneessa. Käsilaukkuliikkeen naiset keräsivät kolehdin, jonka turvin Asta sai ostettua lipun Helsinkiin. Sairaalassa Astan ja Arjan otti vastaan kuuluisa ylilääkäri ja lastentautiopin professori Arvo Ylppö. Hän ilmoitti, että Arjan pitäisi heti jäädä sairaalaan hoidattamaan keuhkojaan. Asta lähti junalle ja itki koko matkan takaisin Poriin. Kyyneleet tulevat nytkin, kun Asta muistelee kolmea viikkoa ilman taaperoaan. Anna lohduttaa, että Arjasta kasvoi täysin terve ja hyväkuntoinen nainen.

Asta hoiti miehensä hautaa 50 vuotta. Ensin laitettiin reunakivet, ja kun ne saatiin maksettua, oli varaa ostaa vekselillä varsinainen hautakivi.

Elämä asettui uomiinsa. Asta oli mainio tanssija ja voitti useita kilpailuja. Hän oli myös oikein hyvä laulaja ja voitti jo koulutyttonä Porin koulujen väliset laulukilpailut. Kaksi orkesteria pyyteli Astaa solistikseen. Asta valitsi Aatos Palinin ja tämän hanurivetoisen orkesterin ja esiintyi sen kanssa kolme vuotta.

Annan suvun naiset ovat lähteneet kotoa varhain ja usein ovet paukkuen. Asta lähti kotoa 18-vuotiaana. Arja oli 17. Anna oli 16. Annan tytär Ronja oli 17.

Arjan lähdön syy oli 12 vuotta vanhempi, hurmaava, työtön, äitinsä kanssa asuva mies nimeltä Tapani Kontula.

Tapani, jota kutsuttiin Sipiksi, oli vanhan ajan sosiaalidemokraatti, joka kieltäytyi kutsumasta itseään demariksi. Demarit olivat eri lajia, pehmeämpiä ja vähemmän radikaaleja. Tapanin isoisä Manu oli lakkokenraali, eno oli kuollut nälkään Hennalan vankileirillä, ja Sipi koki olevansa samaa maata.

Sipi oli rauhanjärjestö Sadankomitean Porin osaston perustaja ja Suomen ensimmäisiä siviilipalvelusmiehiä aikana, jolloin siviileita pidettiin pahimmanlaatuisina isänmaanpettureina. Fiksukin hän oli: elokuvahistorioitsija ja ohjaaja Peter von Bagh kutsui häntä Porin viisaimmaksi mieheksi.¹²

Sipi Kontula oli poikkeuksellisen lahjakas puhuja, joka teki helposti tuttavuutta kenen tahansa kanssa. Toisaalta hän saattoi tiuskoa ja olla inhottava. Hän liehitteli Arjaa muka itse kirjoittamillaan runoilla, joiden Arja vasta myöhemmin ymmärsi olevan kopioita kuuluisien runoilijoiden töistä.

Sipi oli monilahjakas taiteilija. Vanhoilla päivillään hänestä tuli erinomainen taidemaalari, mutta jo kauan ennen sitä hän kirjoitti runoja – myös omia – ja eritoten musisoi. Hän sävelsi, sovitti ja soitti, yksin ja bändissä.

Vuonna 1944 syntynyt Sipi teki sijaisuuksia musiikin ja historian opettajana ja oli oppilaiden suosiossa. Hän oli myös yksi Pori Jazz-festivaalin perustajista.

Sipin entinen naisystävä kertoo, kuinka nuori Tapani Kontula otti osaa teinien sävellyskilpailuun. Osallistujien tuli säveltää ja esittää korkeintaan kymmenminuuttinen kappale. Sipi nousi lavalle

pelkissä kalsareissa ja asteli flyygelin ääreen. Vartin jälkeen hänelle vihjattiin, että kappale olisi syytä lopettaa. Kahdenkymmenen minuutin jälkeen salista kannettiin ulos vihainen, kalsareihin verhoutunut mies, joka huusi, ettei kukaan läsnäolijoista ymmärrä taidetta.

Sipi opiskeli Helsingissä. Hän oli arka ottamaan opintolainaa, sillä hänen isänsä oli velkaantunut asuntokaupoissa hieman ennen kuolemaansa ja jättänyt äidille ja pojalle suuret velat. Niinpä hän kävi välillä Porissa saakka tekemässä puutarha-alan töitä, joissa ei ollut erityisen lahjakas. Kaupungin puutarhaosasto joutui ostamaan useita uusia ruohonleikkureita, ja eräästä Porin puiston patsaan jalustasta puutuu Sipin jäljiltä edelleen pala. Eräällä näistä työreissuista mies iski silmänsä Arjaan.

Vuoden 1972 tienoilla vastarakastuneet Arja ja Sipi vuokrasivat Porista huonokuntoisen omakotitalon. Siellä juhlittiin railakkaasti, saunottiin ja juotiin ystävien kanssa yökaudet.

Seuraavien vuosien aikana he muuttivat vielä monta kertaa, ensin pieneen yksioön ja sitten rivitaloon, mutta suhde alkoi rakoilla.

Asta paheksui Sipiä. Arja ei useimmiten kyennyt sanomaan äidilleen vastaan. Asta oli mahdollittoman kova komentelemaan sekä kotona että vieraissa, ja Arja sanoo yrittäneensä koko lapsuuden ja nuoruuden räpistellä irti tämän komennosta. Se jatkui jopa kotoamuuton jälkeen, sillä äiti halusi valikoida uuteen kotiin kaikki tavarat.

Sipi oli ensimmäinen muttei viimeinen Arjan epäonnistista suhteista. Arja ihastui karismaattisiin rontteihin. Itse hän ajattelee sen johtuvan siitä, että kasvoi ilman isää ja suhde miehiin on siksi jäänyt hämäräksi.

Arjan mukaan Sipi oli täysin mahdoton sekä isäksi että aviomieheksi, mutta niin vain hän pääsi molemmiksi. Pari meni naimisiin ja 21-vuotias Arja alkoi odottaa lasta. Raskaana ollut Arja opiskeli Tampereen yliopistossa kirjastotiedettä, Sipi istui porilaisessa räkälässä. Arja matkusti useita kertoja viikossa Porin ja Tampereen väliä ja nukui yleensä junassa.

Vauva syntyi 30. maaliskuuta 1977 Satakunnan keskussairaalassa.

Se oli kaunis, karvainen ja keltainen. Karvainen tosin vain punervasta tukastaan. Äitiyskortti kertoo strategiset mitat: 52 senttiä ja 3300 grammaa, 11 päivää yliaikainen, synnytyksen kesto 4 tuntia 12 minuuttia. Vähän keltainen, väljät lonkat.

Annan syntymävuonna 60-vuotiaista itsenäistä Suomea hallitsi Urho Kekkonen, Neuvostoliittoa Leonid Brežnev ja Yhdysvaltoja Jimmy Carter. Elvis kuoli, Suomen singlelistan ykkönen oli Tapani Kansan R-A-K-A-S. Yhdysvalloissa sai ensi-iltansa *Tähtien sota*, Suomessa vuoden katsotuin elokuva oli Edvin Laineen *Viimeinen savotta*. Armi Aavikko kruunattiin Miss Suomeksi, uusi tupakkalaki kielsi tupakan alle 16-vuotialta.

Suomen kommunistisen puolueen radikaalisiiven lehteä vastaan hyökättiin: *Tiedonantajan* paino sytytettiin palamaan. Paikalta löytyi myös pommi. Lentokoneita kaapattiin, Etelä-Afrikassa kukoisti apartheid, sisäministeriö kielsi Sex Pistolsin esiintymisen Suomessa ja J. R. R. Tolkienin *Silmarillion* julkaistiin.

Arjan, Sipin ja Annan kotona ei ollut pesukonetta, mikä oli hankalaa, koska Arja kieltäytyi käyttämästä lapsella kertakäyttövaippoja. Hän pyykkäsi sideharsoja käsin. Toisinaan hän juhli yöt, jolloin Asta piti lapsesta huolta.

Vauva oli helppo, rohkea, utelias ja aurinkoinen, Asta sanoo. Sen nimeksi tuli Anna Liisa Kontula, isoisotätinsä Anna Forsmanin mukaan – sen tulenpalavan kommunistin, jonka miehen teloitusta Asta oli seurannut. Liisa tuli Arjan parhaan ystävän äidin nimestä. Vaimon oli lain mukaan pakko ottaa aviomiehensä nimi, joten koko perhe oli sukunimeltään Kontula.

Anna-täti hoiti pientä kaimaansa, mutta sitä Anna Kontula ei muista. Ainoalla mieleen jääneellä kerralla iso Anna antoi pienelle Annalle huomattavan summan rahaa, kokonaiset 50 markkaa, nykyrahassa melkein 30 euroa.

Sipi alkoholisoitui, joi perheen rahat ja menetti työnsä. Asta palveli tyttärentytärtään, osti vaunut ja hoiti tätä, haki oman raskaan työpäivänsä jälkeen päiväkodista ja piti lapsesta huolta, kun Arja opiskeli Tampereella tai työskenteli Porin kirjastossa. Arja ei muista, että Sipi olisi kertaakaan pidellyt Annaa sylissä. Sen sijaan Anna putosi Sipin vahtivuorolla jokeen.

Päiväkävelyllä rattaista petti selkänoja, ja Anna putosi Kokemäenjokeen. Sipi kalasti märän lapsen rannalle, mutta ei säikähtänyt ennen kuin joutui kohtaamaan Astan ja kuulemaan kunniansa.

Arjan ja Sipin suhde huononi, kunnes loppui. Arja muutti parivuotiaan lapsen kanssa opiskelija-asuntoon Tampereelle. Avioeroa ei otettu, sille ei ollut tarvetta, ja eron saaminen oli hankalampaa kuin nykyään. Päivisin Anna kävi päiväkotia, viikonloppuisin ja joskus viikollakin Asta haki miesystävänsä Erkki Koskisen kanssa Annan luokseen Poriin.

Erkki Koskinen oli linnakundi. Hänellä oli tapana murtautua kännipäissään erinäisiin kiinteistöihin, tehdä vähän tihutöitä ja sammuttaa rikospaikalle, josta poliisi kävi hänet noukkimassa. Kun Erkki ryyppäsi, Asta pakkasi hänen tavaransa matkalaukkuun ja heitti sen parvekkeelta kadulle, josta Arja vei sen linja-autoaseman säilytykseen. Kun Erkki oli rillutellut kyllikseen, hän tuli rukoilemaan anteeksiantoa. Asta heltyi joka kerta, kylvetti miehen, pani tämän nukkumaan ja käski hakea laukun linja-autoasemalta. Selvänä Erkki oli maailman hauskin mies.

Taaperona Anna vietti paljon aikaa Astalla. Isoäidin huolenpito oli totaalista. Hänen rakkautensa haukankatsetta ei paennut yksikään rikkinäinen vetoketju tai huolimattomasti aseteltu kaulaliina. Ruokaa oli tarjolla ylenpalttisesti, myös Annan lempiruokia, vesimelonia ja Pätöksiiä. Niitä ei kotoa saanut, koska ne olivat kalliita. Asta silitti kaikki vaatteet, myös sukat. Aamulla Annan vaatteet oli aseteltu pat-

terien päälle, jotta ne olisi mukava pukea päälle lämpiminä. Jos Anna joskus pyysi jotain, Asta teki kaikkensa toteuttaakseen toiveen – niin kiihkeästi, ettei tyttärentytär enää uskaltanut pyytää mitään.

Asta pyysi vapaata työstään Cygnaeuksen koulun keittiöstä ja tyytyi palkanalennukseen, jotta saattoi viedä ja hakea Annaa päiväkodista. Työvuoro alkoi kuudelta, mutta päiväkoti aukesi vasta seitsemältä. Hän menetti joka päivä tunnin palkan.

Astan mielestä Anna oli kiltti lapsi. Se oli todennäköisesti totta, mutta johtuu osittain siitä, ettei Anna kerta kaikkiaan kyennyt sanomaan vastaan äärimmäisen vahvatahtoiselle isoäidilleen.

Astan kodin lähellä oli palanut talo, ja Anna halusi taaperona toistuvasti käydä katsomassa raunioita. Pari hiiltynyttä lankkua ristissä jaksoi kiehtoa pientä ihmistä. Sitten haettiin pähkinöitä ja menttiin hautausmaalle syöttämään oravia. Astan mukaan kaksikko kiersi Porin jokaisen ”santaläjän” eli hiekkalaatikon. Jos vastaan tuli jalankulkija, pikkutyttö kajautti suoraa huutoa: ”Mää ole Anna, kuka sää ole?”

Astan kodin paras paikka oli kylpyamme, jonka lämpöisestä vedestä Anna suostui nousemaan vasta kun Asta uhkaili vesipeikolla. Ammeen alla asui maakilpikonna Jaska, jolla oli tapana tulla ovelle vieraita vastaan. Naapurin rouva pelästyi Jaskaa niin, ettei koskaan enää tullut kylään. Kerran kun Asta ulkoilutti Jaskaa Raatihuoneenpuistossa, hän jäi rupattelemaan ystävättärensä kanssa, ja sillä välin Jaska söi puiston kukkaset. Parivaljakko poistui vähin äänin. Jossain vaiheessa Asta antoi Jaskan pois, eikä sen myöhemmistä vaiheista ole tietoa.

Asta piti jöötä paitsi jälkeläisilleen myös miehilleen. Eräänä päivänä Anna jäi Astan miesystävän Erkin kanssa kahden ja rikkoi vahingossa yhden Astan maljakoista. Erkki pelkäsi Astan suuttumista niin kovasti, että he ryhtyivät pikavauhtia liimaamaan maljakkoa kokoon ennen kuin Asta palaisi.

Kun Anna oli alakoulussa, Asta tapasi uuden miesystävän. Hän oli puutavarakauppias nimeltä Kelpo Oksa. Hän oli myös ahkera metsämies, taidokas tanssija ja Annalle melkein isoisä.

Erottuaan Sipistä Annan äiti Arja tapasi Koskipuiston laidalla sijaitsevassa ravintola Tillikassa miehekkään ja matalaäänisen miehen, jonka nimi oli Eka eli Erkki Laakso. Arjan mukaan hän oli ”hyvin, hyvin, *hyvin* komea”. Myöhemmin paljastui, että hän oli myös älykäs. Vielä myöhemmin paljastui, että hän oli väkivaltainen alkoholisti. Hänestä tuli Annan isäpuoli.

Lähden tapaamaan Ekaa Tampereelle. Keskustassa sijaitsevan kerrostaloasunnon oven avaa pitkä, jäntevä ja toden totta matalaääninen mies. Karisma vuotaa jo kädenpuristuksesta. Kerrostalohuoneisto on sisustettu vaalein sävyin, hyllyissä on koriste-esineitä, nurkassa ikoni ja seinällä raamatunlauseita. Anna on kertonut, että Ekan uudella naisystävällä on ollut tähän hyvä vaikutus. Eka itse kertoo tulleensa uskoon. Kysyn, miltä tuntuu, kun tytär on kansanedustaja.

”En arvosta kansanedustajia. Eivät ne ole mistään kotoisin”, Eka sanoo. ”Jos muutoksia olisi haluttu, olisi tarvittu vallankumous ja työväen diktatuuri.” Hän tarkentaa vielä, että vallankumous olisi pitänyt rahoittaa pankkiryöstöin sekä kidnappauksilla ja lunnailla.

On helppo kuvitella Eka 1970-luvun työläiskaupunginosaan Pispalaan. Moni muisti vielä sisällissodan ja sen jälkimainingit, kun suuri osa Pispalan työikäisistä miehistä ja naisistakin oli vankileireillä, nurkat kuhisivat orpoja, ruuasta oli pulaa ja suojeluskunta suoritti kotietsintöjä tämän tästä.¹³

Vielä 1970-luvulla alue oli Tampereen köyhimpiä. Vuoden 1975 eduskuntavaaleissa noin puolet äänistä meni kommunisteille, neljännes demareille ja neljännes kaikille porvaripuolueille yhteensä. Radikaaleimmat kommunistit kuten Eka eivät tosin olleet vaaleista kovin kiinnostuneita.

”En silloinkaan hyväksynyt eduskuntaa tai mitään vaalilässytystä. Kommunistien olisi pitänyt aloittaa sota”, hän sanoo nyt.

Eka oli alallaan arvostettu ammattimies. Sitä sorttia työmiehiä, jotka eivät olleet käyneet kouluja, mutta olivat lukeneet itseksensä

valtavan määrän klassikoita. Baari-ilta sisälsi usein kaljan särpimistä ja kirjallisuuden siteeraamista ulkomuistista. Pisimmän pätkän Väinö Linnaa luetellut oli baarin kovin jätkä – paitsi jos ruvettiin mittaamaan kovuutta nyrkein.

Ravintola Pulterissa Ekaa kutsuttiin Pispalan Ramboksi. Juovuksissa hän käyttäytyi aggressiivisesti. Hän hyökkäsi nopeasti, yllättävästi ja aina ensin. Sillä sai arvaamattoman ja väkivaltaisen maineen.

”Mulle sanottiin, että Pispalassa on kaksi jätkää, joita pitää pelätä, [lavastaja] Matteus Marttila ja minä”, Eka sanoo ja alkaa muistella, kuinka tuttava kävi hänen kimppuunsa varastetun sapelein kanssa.

”Vedin sitä turpaan tietysti.” Kahden tunnin kuluttua mies kuolemma kuoli. Epäselväksi jäi, oliko tappelulla osuutta asiaan.

Eka oli kommunisti kolmannessa polvessa. Isoisä taisteli sisällissodassa ja joutui vankileirille Tammisaareen. Isä taisteli talvisodassa kommunistina kommunisteja vastaan.

Ekan äiti Laura Juslén (os. Pörhönen) oli Karjalan evakko, kymmenestä lapsesta vanhin.¹⁴ Hän saattohoiti ja hautasi monet nuoremmat sisaruksensa ennen kuin kuoli itse.

Laura-mummo oli epäsosiaalinen. Laura saapui juhliin vartin etuajassa, ja kun muut vieraat olivat vasta riisumassa takkeja, hän veti kengät jalkaan ja totesi, että eiköhän tässä ole juhlistu riittävän perusteellisesti, saunavuoro odottaa.

Kun Eka oli neljäntoista, Laura-äiti meni uudelleen naimisiin ”sellaisen Jusleenin” kanssa. Sodassa hermonsä menettänyt Juslén oli arvaamaton ja väkivaltainen. Hän marmatti Ekalle, että tämä asui äitinsä elätinä, vaikka oli jo täyttänyt 15. Eräänä yönä Eka oli nukkumassa, kun Juslén herätti hänet lyömällä täysillä turpaan. Eka pakeni isoa miestä. Hän sai kengät jalkaansa, muttei takkia päälleen, juoksi tätinsä luo ja jäi sinne muutamaksi viikoksi. Sitten hän muutti pois kotoa – kävihän hän jo töissä ja pystyi maksamaan ”vuokran, ruuan ja kossupullon lauaintaina”.

Eka luki iltakoulussa ylioppilaaksi ja pääsi Tampereen yliopistoon opiskelemaan historiaa. Opinnot jäivät siihen, kun olisi pitänyt tenttiä tanskankielinen teos kivistä.

”Yliopistoaikoina olin niin alkoholisoitunut, että asuin Tillikassa kaiken vapaa-aikani. Kävin töissä, mutta olin alkoholisti. Tienasin hyvin, mutta join kaiken minkä tienasin”, hän kertoo.

Ekan paras kaveri oli nimeltään Nieminen. Niemisellä ei ollut etunimeä. Suomessa esiintyy ainutlaatuinen miestyppi, joka saattaa saunassa, parhaan ystävän hikinä reisi omaa vasten painautuneena, vuodattaa kaikki huolensa, pelkonsa ja rakkautensa, mutta jolle etunimen käyttäminen tuntuu liian intiimiltä.

Eka ja Nieminen iskivät baarissa naisia aloittamalla kännipäis- sään keskusteluja Nicaraguan tilanteesta. Somozan suvun sotilas- diktatuurin kaataneet marxilaiset sandinistit olivat tamperelaisten kommunistien keskuudessa erittäin kuumia, ja kenties sissiroman- tiikka puri nuorisoon ylipäänsä.

Nieminen oli Ekan tavoin sivistynyt mies, luki paljon ja osasi kes- kustella tieteestä ja taiteesta. Annan perheessä arvostettiin paitsi kirjallisuutta myös musiikkia ja tanssia – Neuvostoliitosta tuli upeita ballerinoja ja viulisteja, joita lapset vietiin katsomaan, jos kiertue ylsi Tampereelle asti.

Eräänä päivänä Eka ja Nieminen ostivat krapulassa Annalle viu- lun. Lapsi ja viulu on yhdistelmä, jonka harva kankkusesta kärsivä haluaa läheisyyteensä, mutta Ekasta se oli loistava idea.

Siitä lähtien Anna kävi viulutunneilla. Ei hänestä uutta Viktoria Mullovaa tullut, mutta hän oppi vinguttamaan muutaman yksinker- taisen kappaleen.

Nuorena aikuisena Anna oli hetken samassa ammattiosastossa Niemisen kanssa, ja tämä järjesti hänelle vähän vaalirahoitustakin. Nieminen on kuitenkin äärimmäisen yksityinen ihminen. 45 vuoden tuttavuuden jälkeen hän suostui antamaan Annalle puhelinnume- ronsa, mutta ei kertomaan, mitä teki työkseen.

Nykyään Anna törmää silloin tällöin Niemiseen kadulla tai kaup-

pahallissa. Tällä on tapana tervehtiä huutamalla pitkän matkan päästä jotakin räävitöntä, sellaista kuin ”Katos Anna, onpas punaiset posket, oot tainnut päästä panolle!” Nieminen on yksi harvoista, joiden Anna suvaitsee puhua itselleen näin.

Ekan työkaverit ihmettelivät, kuinka tämä löi hynttyyt yhteen yksinhuoltajan kanssa ja otti toisen miehen lapsen, kolmevuotiaan Annan, kasvatettavakseen. Arjalle sellainen oli normaalia, mutta Eka sai taisella ennakkoluuloja vastaan. Hän ei kertonut asiasta kotona eikä ikinä valittanut tai antanut sen näkyä Annalle.

Eka rakasti Annaa kovasti. ”Semmoinen pieni tyttö. Ihana pieni kapistus. Sydämeni sulii”, Eka sanoo kesällä 2024.

Annan varhaisimmat lapsuusmuistot liittyvät Ekaan. Annan ollessa nelivuotias Sirkus Finlandiassa oli vielä norsu.¹⁵ Eka oli hankkinut liput eturivistä, ja kun tirehtööri kysyi, oliko yleisön joukossa vapaaehtoisia norsuratsastajia, hän nosti Annan käden korkealle ilmaan. Ennen kuin Anna tajusikaan, hänet oli jo nostettu norsun selkään. Yläilmoista hän katseli yleisöä, maneesia ja esiintyjiä. Se oli kivaa ja jännittävää.

Eka muistaa, kuinka opetti Annaa ajamaan pyörällä. ”Aina kun Anna kaatui, hän piti viiden minuutin esitelmän, jossa selvitti, että minkä takia hän juuri tällä kertaa epäonnistui tässä suorituksessa.”

Perhe puhui, väitteli, rakasti ja nauroi paljon. Eka oli lasten kanssa hulvaton, mutta myös auttamaton lurjus, joka petkutti kaikissa lauta-peleissä. Hän leikki, riehui ja hassutteli lasten kanssa. Annan mielestä isäpuoli on aina tullut hyvin toimeen lasten, vanhusten ja elämän päähän potkimien kanssa. Heidän kanssaan Ekan lempeät ja ymmärtäväiset puolet pääsevät esiin.

Anna arvelee, että isäpuoli oli toisinaan vakavasti masentunut. Hän saattoi maata viikkokausia sohvalla tekemättä mitään. Kun Eka lähti viemään roskia, hänen ei voinut luottaa palaavan samana iltana, saati selvinpäin. Tiukassa paikassa Eka kuitenkin tiesi, miten toimia.